

Trends og tendenser

Demografi og livsstil

Øget levealder

Tendens: Befolkningen i Danmark – og i Slagelse Kommune – bliver ældre og ældre. Vi lever længere og der fødes færre børn.

Konsekvens: Udviklingen med en aldrende befolkning indebærer, at der i de kommende år vil være udfordringer i forhold til at møde de ældres behov for pleje, medicin, bolig, transport med videre.

De store efterkrigs-generationer er snart i 70'erne, og heldigvis er de fleste friske og bor længe i eget hus. I dag kan cirka 65 procent af de samlede sundheds- og hjemmeplejeomkostninger tilskrives 10 procent af de ældre, der har det højeste forbrug. Ligeledes vil antallet danskere med en demenssygdom være en udfordring, idet antallet skønnes at stige med 30 procent de kommende 10 år.

En anden konsekvent af befolkningsudviklingen er, at der er færre borgere i den arbejdsduelige alder, som bidrager til finansieringen af velfærdsstaten.

Urbanisering

Tendens: Urbaniseringen betyder, at folk flytter fra land til by. Dette er en tendens som har foregået i århundrede, men som fortsætter med ufortrøden styrke.

Konsekvens: Københavns Kommune og omegnskommunerne forventer de kommende år, at øge befolkningstallet voldsomt, mens yderområderne affolkes.

I Slagelse Kommune er befolkningsudviklingen stagneret, så befolkningstallet i dag ligger stabilt omkring 77.000 indbyggere. I områder umiddelbart omkring os - i Region Sjælland og andre dele af Danmark – opleves en voldsom affolkning, som ikke for nærværende er aktuel for Slagelse Kommune.

Samtidig ændres befolkningssammensætningen. Indkomst- og uddannelsesniveaulet er generelt lavere i Slagelse Kommune. En flytteeanalyse viser grundlæggende, at fraflyttere grundlæggende tjener mere, end de der flytter til kommunens. Det giver en udfordring i forhold til skattegrundlaget og de udgifter det medfører at have folk med ingen eller kortere uddannelse.

Størstedelen af flytningerne i Slagelse Kommune er interne – igen fra land mod by. Generelt mister landområderne og de små landsbyer borgere, mens vores byer vokser overordnet. Købstæderne er stort set stabile på befolkningstallet.

Boligstruktur og individualisering – nye familie- og boligmønstre

Tendens: I dag oplever vi nye familiemønstre. Danmarks Statistik opdeler familier i 37 familietyper. Samtidigt bor flere og flere alene.

Konsekvens: De nye familiemønstre og tendensen med at flere bor alene – hvadenten det drejer sig om ældre i egen bolig eller unge som er længere om at etablere familie – skaber nye behov i forhold til den eksisterende boligmasse.

Der er brug for flere boliger, som er fleksible i forhold til husstandssammensætningerne og deres respektive behov. Ligeledes skelner der til beliggenhed. Nogen steder er mere attraktive at bo, mens andre ikke kan tiltrække tilflyttere.

Både urbaniseringen og "tomrummet" efter de store efterkrigs-generationer indebærer, at flere boliger sættes til salg i mange områder. Disse boliger skal være attraktive for at få folk til at flytte ind i dem igen.

Valget af bolig ændrer sig gennem livet alt imens behovene ændrer sig. Samtidig er der en masse faktorer, der spiller ind på valg af bolig og boligens lokalitet, eksempelvis erhverv, fritid, natursyn og ønsker til de omgivelser, hvor vi og vores børn lever.

I Slagelse Kommune er prisniveauet på boliger generelt lavt og liggetiden høj i forhold til andre kommuner på Sjælland. Der har ikke været nogen voldsom boligboble, men finanskrisen betyder, at boligmarkedet har været stagneret gennem en årrække. Der er grundlæggende meget stor forskel på områderne og deres attraktion for nye boligkøbere i Slagelse Kommune. Slagelse by er mest attraktiv, har de højeste priser og laveste liggetid.

Muligheden for belåning af boliger er nogen steder i landdistrikterne tvivlsom, og det er en udvikling der skal følges.

Endeligt observeres der et øget antal tvangsauktioner i området, særligt inden for ejerlejligheder. Vi ser endnu ikke et stort antal "herre-løse" ejendomme, som særligt vores sydlige og nordlige nabokommuner i stigende grad oplever. Det vil sige ejendomme, der af den ene eller anden grund er forladt og ikke engang kreditforeningen eller et eventuelt bo vil sætte på tvangsauktion. Det er et område, der bør følges.

Vækst

Polarisering af vækst

Tendens: Væksten i Danmark er koncentreret omkring henholdsvis København (Øresundsregionen) og i Østjylland. Alt imens anvendes begreber som udkantsdanmark, vandkantsdanmark og grøftkantsdanmark om områder, som er udfordret på at skabe vækst.

Konsekvens: Polarisationen i Danmark hænger overvejende sammen med urbanisering – frem for alt metropolisationen – samt med en overvejende national holdning til blandt andet at centralisere eksempelvis statslige arbejdspladser og funktioner. Dette bidrager til en skævvridning af udviklingen i Danmark.

Slagelse Kommune er ikke den yderste udkant, som vi ser det andre steder i Region Sjælland. Men hvis vi ser på væksten, uddannelsesniveaet, sundhedstilstanden, tilknytning til arbejdsmarkedet og mange andre parametre, så går det ikke så godt for vores område.

Samtidig er Slagelse Kommune i konkurrence med mange andre yderkommuner om at skabe vilkår, der kan stimulere vækst i området.

Erhvervsstruktur

Tendens: Danmark har udviklet sig fra at være beskæftiget med landbrug og industri til at være en land, der vokser inden for viden og service.

Konsekvens: Tendensen udfordrer Slagelse Kommunes erhvervsstruktur, som har været præget af landbrug og følgeerhverv som mejeri, slagteri, maskinproduktion med videre.

Ligeledes er erhverv, som tidligere beskæftigede mange, forsvundet og sætter sine spor i lokalsamfundet. For eksempel i Korsør, hvor generationer fandt beskæftigelse på færgerne eller en af de store virksomheder – og selvom de sidste færger sejlede for 20 år siden er byen stadig præget af tabet.

Tendensen betyder, at Slagelse Kommune og erhvervslivet må tænke i nye baner. Heldigvis har vi i området mange selvstændige og foretagsomme mennesker med gode ideer samt teknisk og håndværksmæssig snilde.

En anden konsekvens af vi i dag indgår i et videns- og servicesamfund er, at Slagelse Kommune er udfordret på at kunne tilbyde kvalificeret arbejdskraft. Det er svært for visse brancher og virksomheder at etablere sig i kommunen, da det ikke er muligt at rekruttere kvalificeret arbejdskraft i området.

Landbrugsstruktur

Tendens: Landbruget har længe udviklet sig mod færre, men større bedrifter. Ligeledes er der færre og færre beskæftiget i landbruget.

Konsekvens: Landbrugserhvervet er meget centralt i et landområde som Slagelse Kommune. Langt de fleste arealer drives landbrugsmæssigt, og de mangefølgeerhverv er en del af Slagelse Kommunes identitet.

I Slagelse Kommune er antallet af bedrifter og fuldtidsbeskæftigede i landbruget ikke reduceret så kraftigt som andre steder i Danmark.

Udvikling i landbrugets drift og struktur påvirker natur og landskab – både på grund af bedrifternes størrelse og deres afgrøder.

Samtidig med tendensen, er der også en modtendens til mange småbrug, som erhverves og drives af deltidslandmænd eller anvendes til eksempelvis hesteopdræt.

Det kan forventes, at der løbende sker en ændring i afgrøderne. For eksempel vil der opleves en vis tilvoksning – i forhold til energiafgrøder som pil, elefantgræs, majs med videre. Dette ses blandt de store bedrifter.

Detailhandelsstruktur

Tendens: Detailhandelsstrukturen er under en meget stor omvæltning. Dels på grund af at internethandlen udvikles hurtigt, og dels fordi at den fysiske udvalgsvarerhandel primært samles i de store købstæder. Dagligvarehandlen flourer imidlertid tættere på hjemmene i de fleste større bysamfund, end aldrig før.

Konsekvens: Inden for en generation har vi oplevet, at levende handelsgader er synet ind til ingenting. Det er stort set kun i de rigtig store byer, at der findes et bredt butikssortiment. I landdistrikterne er de tilbageværende butikkerne – som ofte udgør et mødested for lokale – under pres for at overleve. I de fleste større bysamfund er der imidlertid ofte op til flere dagligvarebutikker, efterhånden også med et bredt udbud af varenumre inden for såvel discount som kvalitetsvarer.

Denne udvikling vil fortsætte.

Den fysiske detailhandel, som har de bedste forudsætninger for at overleve, er knyttet store kæder. Det indebærer færre, men større butikker.

Samtidig med at den fysiske detailhandel koncentrerer sig på færre steder, er udbuddet af varer og tjenesteydelser stigende.

Globalisering

Tendens: Globaliseringen betyder, at verden er blevet mindre i tid og rum. Teknologiske tiltag, digitalisering, velstand og nysgerrighed driver denne tendens til globalisering.

Konsekvens: Vi lever i en internationaliseret verden, hvor mennesker, varer og tjenester bevæger sig over grænser - grænser, som for nogens vedkommende, slet ikke er der mere.

Globaliseringen betyder også, at det lokale og det globale er knyttet sammen på en anden måde end tidligere. På den ene side er vi fysisk bundet tættere sammen og kan mere eller mindre uhindret rejse over grænser, hvis skaber muligheder i forhold til arbejdskraft, erhvervssamarbejder, turisme og lignende. På den anden side indebærer globaliseringen, at globale beslutninger kan have lokale konsekvenser, som når - for eksempel - en virksomhedsejer i Kina eller Indien beslutter at etableres sig eller lukke en filial i Slagelse Kommune.

Infrastruktur

Tendens: Infrastruktur spiller en vigtigere og vigtigere rolle i forhold erhvervsudvikling, uddannelse og bosætning. Muligheden for hurtigt at transportere arbejdskraft og varer rundt i landet er en forudsætning for at skabe vækst.

Konsekvenser: Det er vækstskabende at være placeret i et infrastrukturelt knudepunkt. Slagelse Kommune er begunstiget af at være koblet på den nationale infrastruktur i Slagelse og Korsør - i forhold til både den højtprioriterede nationale toglinje og Vestmotorvejen.

Motorvejstilslutningerne er også vigtige for både borgere og erhvervet for hurtigt at kunne transportere sig selv eller varer. Slagelse Kommunes position med en let adgang til vækstmotorerne i Danmark bør kunne udnyttes.

Slagelse Kommune position som knudepunkt vil yderligere kunne styrkes, hvis der etableres en tværforbindelse over Sjælland mellem Kalundborg, over Slagelse til Næstved og Rønnede, hvorfra der er opkobling til Sydmotorvejen og den kommende Femernforbindelse.

Viden og udvikling

Uddannelses-tendenser

Tendens: Uddannelse bliver i højere og højere grad et konkurrenceparameter i takt med, at Danmark - ligesom store dele af verdenen - udvikler sig mere og mere mod et videns- og servicesamfund. Uddannelse er i stigende grad globaliseret på grund af internettets udbredelse.

Konsekvenser: Vi bliver mere og mere veluddannede i Danmark - og det gør de også i resten af verdenen. Men udbredelsen af MOOCs (massive open online courses) kan alle med en internetforbindelse uddanne sig gratis fra verdens bedste universiteter. Dette sætter også Danmark under pres.

I Slagelse Kommune er udgangspunktet lidt lavere end mange andre steder i Danmark, men uddannelsesniveaut hæves også her. I Slagelse Kommune er der fokus på uddannelse, fordi der er en bevidsthed om vigtigheden af at få sig en uddannelse for alle og dermed lærer at mestre og tage ansvar for sit liv.

Med udviklingen af Slagelse som en uddannelsesby og forbedringer af uddannelsesniveaut skabes et fundament til at sikre kvalificeret arbejdskraft og tiltrække nye former for erhverv.

Samarbejde

Tendens: Vi lever i et netværkssamfund. I en globaliseret og markedsorienteret verden, hvor der er konkurrence om ressourcerne og økonomien er stram, er alliancer, partnerskaber og samarbejde i stigende grad vigtige forudsætninger for succes. Grundidéen er, at vi er stærkere sammen.

Konsekvens: Muligheder for at fælles indkøbsaftaler, strategiske partnerskaber eksempelvis omkring infrastruktur, fælles løsninger og vidensdeling giver nye perspektiver.

For at Slagelse Kommune, som en del af det ydre Sjælland, skal fremstå attraktiv i forhold til vækst i erhvervslivet, uddannelse og oplevelser kræver det, at vi samarbejder med vores omverden. Sammen vil vi kunne sikre indflydelse i forhold til større aktører og være istand til at tiltrække både offentlige og private investeringer.

I Slagelse Kommune er samarbejde med nabokommunerne meget aktuelt – særligt i forbindelse med Tværforbindelsen.

Samskabelse

Tendens: Der er en stigende interesse for at samskabe, det vil sige at indgå i samarbejder, der skaber merværdi. I samskabelse indgår interessenter med forskellige baggrunde ofte ligeværdigt i et samarbejde med henblik på at skabe noget, som uden samarbejdet ellers ikke ville blive til.

Konsekvens: Samskabelse skaber nye muligheder og udfordringer. På den ene side giver det mulighed for at prøve ny samarbejdsformer af og skabe projekter, som eller ikke ville blive realiseret. På den anden side kræver vellykket samskabelse at processer faciliteres på en fornuftig og inkluderende måde ligesom det fordrer at man ser på nye finansieringsmåder.

I en kommunal kontekst er det vigtigt, at man får koordineret initiativer omkring samskabelse med de interne interessenter – så initiativer ikke strider mod egentlig kommunal drift. Ligeledes skal det retlige grundlag være på plads inden samskabelsesprocesser igangsættes.

Digitalisering

Tendens: Vi oplever en øgende digitalisering af stort set alle aspekter af vores hverdag. Mere og mere arbejde og uddannelse er afhængig af internettet, størstedelen af kommunikation med offentlige myndigheder er digital, online-handel bliver mere og mere udbredt, etc.

Konsekvens: Den øgede digitalisering af vores hverdag skaber både muligheder og udfordringer. Når arbejde og uddannelse i langt højere grad er digital, er vi i mindre grad end tidligere fysisk bundet til et bestemt sted. Det skaber mere fleksibilitet på arbejdsmarkedet og i uddannelsessektoren, som begge i dag er globaliseret.

I en kommunal kontekst giver tendensen til øget digitalisering også muligheder inden udvikling af pleje- og omsorgsområdet, når ny velfærdsteknologi tages i brug.

For at kunne udnytte potentialet ved øget digitalisering kræver det en stærk digital infrastruktur. På det område er Slagelse Kommune – ligesom mange andre yderkommuner – udfordret uden for byerne. Opgaven med at udbrede internetforbindelser varetages markedsvilkår af store firmaer, som kigger på kundegrundlaget. Landspolitisk er der opmærksomhed på problemstillingen, men der er endnu ikke taget nogle væsentlige handlinger, som kan forbedre forholdene i yderområderne.

Miljø og Sundhed

Klima

Tendens: Klimaforandringer er over os. Vi oplever oftere ekstremt vejr, temperaturstigninger, stigende vandstand i havene, flere kraftige storme, voldsomme skybryd med mere.

Konsekvenser: Havstigninger og storme udgør en udfordring langs kysterne og i de kystnære områder. Flere, kraftigere og voldsommere regnskyl sætter regnvandsledninger og kloakker under

pres. Grundvandsstanden vil stige. Og nedbøren vil være mere ujævnt fordelt med vådere vintre og tørrere somre – med de konsekvenser dette skaber for landbruget specifikt og samfundet generelt.

I Slagelse Kommune har vi fået smagsprøver på det ekstreme vejr – særligt i Korsør. Det betyder blandt andet, at der skal ske foranstaltninger, som gør at havvand i særlige situationer ikke oversvømmer dele af byen med store skader til følge.

Sundhed

Tendens: Befolkningens sundhedstilstand hænger nøje sammen med det generelle uddannelsesniveau. I byer og kommuner kommer sammenhængende til udtryk ved, at borgere med lavere uddannelse oftere har kroniske sygdomme samt er relative mere udfordret i forhold til kost, rygning, alkohol og motion i forhold til befolkningen generelt.

Konsekvenser: En dårligere sundhedstilstand i befolkningen betyder ikke blot øgede udgifter til medicin, hjælpemidler og sundheds- og plejesektorerne. Det betyder også, at en heterogen gruppe borgere har – eller i risiko for at få – en svag tilknytning til arbejdsmarkedet. Det er ellers borgere, som vil kunne bidrage til samfundet. En dårligere sundhedstilstand har dermed også konsekvenser på de kommunale budgetter.

I Slagelse Kommune må vi konstatere, at vi ifølge den regionale Sundhedsprofil er godt udfordret på dette område. Kommunen øgede fokus på uddannelse giver forhåbninger til, at sundheden forbedres.

Genanvendelse [og bæredygtighed]

Tendens: Klodens ressourcer er under pres. Jordens befolkning stiger og med øges velstand i store dele af verdenen, øges forbruget og mængden af energi og ressourcer ligeledes.

Konsekvenser: Det øgede pres på Jordens ressourcer udfordrer os til at nytænke, hvordan producerer og forbruger energi, mad og det meste af det vi i dag tager for givet.

Nationalt er der lovgivet og vedtaget strategier, der sigter på øges genanvendelse og en omstilling til grøn energi. Trods politisk uenigheder omkring udmøntningen, er der enighed om, at noget skal gøres.

I Slagelse Kommune vil der inden for en overskuelig årrække skulle ses på nye brændselskilder til byområdernes fjernvarmeværker. I dag afbrændes affald, men i fremtiden skal affaldet genanvendes gennem kildesortering, og dermed er det nødvendigt at finde nye brændselskilder.

På individniveau og gruppeniveau ser også en interesse til det simple liv med fokus på fokus på selvforsyning og harmoni mellem privatliv og arbejde. Dette kan ses som en reaktion på – eller en mod-trend til – urbaniseringens og globaliseringens konsekvenser.